

eZine of Modern Texts in Translation

July 2015

Doina Ruști

translated into English by
MTTLC graduate students

© MTTLC <http://revista.mttlc.ro/>

eZine
of Modern Texts
in Translation

Director
Lidia Vianu

Editor-in-Chief
Violeta Baroană

ISSN 1842-9149

Issue 147
July 2015

Issue Editor
Cristina Drăgoi

© MTTLc
© The University of Bucharest

Excerpts from a novel by **Doina Ruști**
translated into English by
MTTLc graduate students
Aureliana Grama and Bianca Zbarcea

Text Reviser:
Mădălina Bănuțu

IT Expertise:
Cristian Vîjea
Simona Sămulescu

July 2015

Translation Café started in the year 2007, as the magazine of the MA Programme for the Translation of the Contemporary Literary Text (MTTLC), at the University of Bucharest.

The eZINE consists of translations by graduate students of MTTLC, as a prolongation of their activity in class. They are meant to give the graduates a taste of their future profession, and also to increase their sense of responsibility for a translation they sign under their own name.

The texts are translated from or into English, and belong to all literary genres – fiction, poetry, literary criticism, as well as the drama, the essay. The focus is on Modern Literature, broadly meaning the 20th and the 21st centuries: Romanian, British, and American among others.

<http://www.masterat.mttlc.ro/>
<http://revista.mttlc.ro/>
<http://www.editura.mttlc.ro/>

For comments or suggestions, please contact the publisher lidia.vianu@g.unibuc.ro

Excerpts from a novel by

Doina Ruști

Translated into English by

MTTLC graduate students

Aureliana Grama and Bianca Zbarcea

July 2015

Note biografice

DOINA RUȘTI este una dintre cele mai apreciate voci feminine ale literaturii contemporane. Tradusă în 9 limbi, invitată la numeroase târguri și evenimente internaționale, s-a impus în special prin romanele cu tematică diversă și construcție solidă, cele mai multe apărute la Polirom. Dintre romanele sale amintim *Fantoma din moară* (2008), roman amplu despre comunismul românesc, distins cu Premiul pentru Proză al USR., *Zogru* (2006), reeditat în colecția Top 10+, și *Lizoanca la 11 ani* (2009), recompensat cu Premiul „Ion Creangă” al Academiei Române.

Doina Ruști trăiește în București, este profesor universitar și scenarist.

Pagină web: <http://doinarusti.ro>

Biographical Notes

DOINA RUȘTI is one of the most appreciated female voices of contemporary literature. Translated into 9 languages, invited to numerous book fairs and international events. She became famous mainly due to her well-written novels, covering a wide variety of topics, most of which are published by Polirom. Some of her novels are: *The Ghost at the Mill* (2008), an ample novel about Romanian communism, awarded the Prize for Prose of The Romanian Writers' Union, *Zogru* (2006), republished in Top10+ Collection, and, *Lizoanca at the Age of 11* (2009), awarded The *Ion Creangă* Prize of The Romanian Academy.

Doina Ruști lives in Bucharest, she is a University Professor and a script writer.

Web page: <http://doinarusti.ro>

Translated by Aureliana Grama

Translation
Café

July 2015

Fragmente din *Manuscrisul fanariot*

Prolog

Nicio poveste nu începe pe prima pagină a unei cărți. Iar manuscrisul fanariot nu face excepție. Un posibil început ar putea fi în biblioteca Saraiului, unde sultanul Selim al III-lea a dat peste niște partituri, scrise atât de prudent, încât notele muzicale arătau ca niște fânțari înecați în cafea.

Selim a lăăit după obicei melodia. Era ceva vesel. Începea cu niște răpăieli scurte și continua amplu, încât era imposibil să nu-ți dai seama că lumea își pusese sufletul în acel cântec. Pipăi hârtia, ignorând semnătura mărunțică din colțuri. Aceeași mână scrisese sub note, într-o limbă aleasă, pusă acolo parcă special pentru a-i aduce în minte figura de mărgică fără fisură a primului său învățător. Melodia se lega de cuvinte. Erau trei strofe care laudau un oraș al tuturor fericirilor.

Cântecul îi intră în suflet, iar până seara îl învăța tot palatul, de unde se răspândi pe străzi și mai ales prin taverne, în primul rând pentru că venea din gura marelui Selim, dar și

Excerpts from *The Phanariot Manuscript*

Prologue

No story begins on the first page of a book. The Phanariot Manuscript is no exception. A possible beginning could be in the Sarai's library, where Sultan Selim III came across some scores, written so cautiously that the musical notes looked like mosquitos drowning in coffee.

Selim hummed the tune, as usual. It was something cheerful. It started off with some short pattering and continued in an ample manner, which made it impossible not to realise how many had put their heart into that song. He felt the paper, ignoring the tiny signature found in the corners. The same hand had written under the notes, in a fine language, as if especially to remind him of the flawless bead-like figure of his first teacher. The tune flowed with the words. There were three stanzas that praised a city of all types of happiness.

The song went to his heart and by evening the entire palace had learned it and from there it spread to the streets and, moreover, to the taverns. Firstly, because it came from the great

pentru că avea o melodie săltăreață, care făcea să-ți fâlfâie inima încă de la primele măsuri. Orașul din cântec era ca suspinul ascuns în floarea de tei. Între zidurile lui se topea orice suferință, ștearsă din Cartea Destinului ori din alte cărți copiate după aceasta. Iar orașul, acel oraș al inimilor ușoare, nu era altul decât Bucureștiul.

Apoi începură să circule zvonurile, întreținute de șoaptele sâsâite ale grecilor din Fanar, singurii care bătuseră drumurile până dincolo de Dunăre, unde se afla orașul valah. Toată lumea știa de pildă, că de cum treci podul, care e și singura intrare în oraș, îți dai seama că toată viața ta de până atunci nu mai face doi bani. Pe străzile pavate cu lemn de stejar se răsucesc aburii căldărușelor argintii, în care fierb fără oprire elixirele, parfumurile și alifiile, căci orașul nu trăiește nici din munca pământului, nici de pe urma numeroaselor lui prăvălii, ci dintr-o aromă înnoită continuu, din acea răsuflare caldă care invadează toți porii și care face ca orice nou venit să uite tot ce-a trăit, transformat pe loc în emir cu ochi de safir, în nabab cu trăsuri și palate, în guvernator, polcovnic sau măcar într-un conțopist din alaiul domnesc.

Selim, but also because it was a lively tune, which made your heart flutter from its very first bars. The city from the song was like the hidden whisper in the linden flower. Between its walls all suffering melted away, erased from the Book of Destiny or from other books copied after that. And the city, that city of light hearts, was none other than Bucharest.

Then the rumours began to spread, supported by the hissed whispers of the Greeks of Phanar, the only ones who had travelled the roads beyond the Danube, where the Wallachian city lay. For instance, everyone knew that, as soon as you cross the bridge, which is also the only entrance to the city, you realise that your whole life up to that point is worth nothing. On the streets paved with oak wood, steam swirls around from the silver stoups in which elixirs, perfumes and ointments boil all the time, for the city doesn't live off the labour of the land, nor off its numerous shops, but off a continuously renewed aroma, off that warm breath which invades all pores and makes any newcomer forget everything they've lived before as they are instantly transformed into an emir with sapphire eyes, into a nabob with carriages and palaces, into a governor, a polkovnik or at least into a clear of the lordly suite.

Dar erau și unele guri care povesteau că unii umblă năuci pe străzi, îmbătați de iubire ori îmbuibați cu bunătățile la care au visat, torturați de propriile dorințe care le rod cea mai fragilă parte a cărnii, învățându-i să se bucure de durerile patimii și de otrava unui suspin.

Dar oricare ar fi schimbările, nu există absolut nimeni care să nu cadă într-o lungă euforie. În București nu există griji și nici tristeți lungi, ceea ce explică însuși numele acestui oraș vesel, ca un clopoțel în zăpezile iernii.

Grecii din Fanar, care cunoșteau bine drumul, își scoaseră aurul de prin beciuri, din temeliiile caselor, de sub grămezile de vechituri și din gunoaiele care acopereau cartierul, încercând să-l convingă pe sultan să le dea tronul Bucureștiului pentru o perioadă oricât de scurtă. Faima orașului se întinse de la un capăt la altul al Imperiului Otoman, încât nu mai rămase nimeni care să nu știe că Bucureștiul este orașul unde se împlinesc visele. În cafenelele Istanbulului se dezvoltă un adevărat comerț elitist, căci aici își licitau marfa cei mai stilați negustori, la mare preț ajungând ogarii de Moldova, șoimii de București și copiii valahi.

But there were also many who spoke of people walking dazed around the street, drunk in love or stuffed with the goodies that they dreamed of, tortured by their own desires which eat through their flesh's most fragile part, teaching them to enjoy the pains of passion and the poison of a sigh.

But no matter the changes they go through, there is no one who can resist falling into a prolonged euphoria. In Bucharest there are no worries, nor any lengthy melancholia, which explains even the name of this happy town, like a bell in winter snows. [n.t. Bucuresti – from *bucurie* = joy]

The Greeks of Phanar, which knew the way well, took out their gold from the cellars, from the foundations of their homes, from under heaps of old things and junk which covered the neighbourhood, trying to convince the Sultan to give them the throne of Bucharest for any period of time, no matter how short. The fame of the city spread from one end of the Ottoman Empire to the other, so that there was no person left who didn't know that Bucharest was the city where dreams come true. In the coffee houses of Istanbul a true elitist trade developed because it was here that the most stylish merchants auctioned their goods, with greyhounds from Moldova, falcons from Bucharest and Wallachian children reaching very high prices.

I. BUCUREȘTI

1. Cea mai bună zi a lui a fost a întâlnirii din brutărie. Se întâmplaseră multe între timp și intrase deja în perioada în care voia s-o uite. Era vara tunicii de barchet turungiu, una dintre hainele lui iubite.

În coasta Hanului Roșu se deschisese o brutărie cu clopoțel, unde lumea intra în primul rând ca să asculte clinchetul ușii. Prin fereastra deschisă venea miros de jimblă și de susan copt. Intrase doar să arunce un ochi și rămăsese încremenit. Lângă teighea se înșirau cinci persoane. Plămânii lui făcură o pauză lungă. În față, la nici un deget distanță, Maiorca respira liniștit. Ar fi putut s-o atingă, însă sângele, încă nerafinat de întâmplările vieții, îl transformase într-un rac fier. În timpane îi pulsa timpul, cu cele peste trei sute de aripi, iar ceafa Maiorței scotea aburi. Îi putea privi în voie umerii drepți, zecile de codițe răsucite în cârpe și urechile cu cerceii făcuți din ață roșie, pe care tremurau trei năsturei de sidef.

I. BUCHAREST

1. His best day was that of the meeting in the bakery. Many things had happened in the meantime and he was already in the period when he wanted to forget her. It was the summer of the tunic made out of ochreous fustian, one of his beloved coats.

A bakery with bell had opened beside the Red Inn, where people went in primarily to listen to the clinking of the door. A smell of bloomer and baked sesame was coming from the open window. He had only gone in to look around and he had remained transfixed. Five persons were filed next to the counter. His lungs made a long pause. In front of him, not even at a finger's distance, Maiorca breathed quietly. He could have touched her, but his blood, not yet refined by the events of life, had turned him as red as a lobster. Time with its three hundred wings pulsed in his eardrums and Maiorca's nape was steaming. He could look at will at her straight shoulders, her tens of braids twisted up in rags and her ears with earrings made of red thread, on which three little nacre buttons shivered.

Maiorca îl văzu abia după ce umpluse coșul cu pâinișoare. Într-un prim moment cei doi se priviră ca doi oameni necunoscuți. Maiorca lăsă buza, scoțând oftatul pe care el aproape-l uitase.

Cât brutarul scrisese în catastif, aruncă doi bani pe tejghea și înhăță cu siguranță chifla pe care pusese ochii.

În stradă viața se animase. Maiorca vru s-o ia către casă, însă, sub un impuls de moment, îi apucă brațul care ținea coșul, fără s-o slăbească din ochi, cu toate că nu era în stare s-o vadă. Prin retină i se derulau în viteză toate fețele ei, care îl torturaseră. Primele cuvinte îi ieșiră la întâmplare. Când sufletul fierbe, gura scoate cele mai false fraze, melodii fără flacără, fără valoare. De-aia se și zice că numai oamenii cu simțiri mediocre sunt în stare să făurească discursuri de mare emoție. Cu toate că în sufletul lui se zvârcolea o declarație amplă, buzele o întrebară ce face, ca și cum s-ar fi despărțit ieri. Fata surâse, iar zgomotul străzii intră în pământ. Din coșul cu pâine se revărsa o chemare discretă. Maiorca spuse ceva, o propoziție scurtă, iar nările lui se umflară.

Maiorca saw him only after filling her basket with buns. At first, they looked at each other as two strangers. Maiorca lowered her lip, letting out the sigh he had almost forgotten.

While the baker wrote in his roll, he threw two coins onto the counter and confidently grasped the bun he had his eyes on.

Back on the street, he had come to life. Maiorca wanted to go home but, under the impulse of the moment, he grabbed her by the arm that was holding the basket without letting her out of his sight, even though he wasn't capable of seeing her. Through his retina he could see a fast-forward of all her faces which had tortured him. His first words came out randomly. When the soul simmers, the mouth speaks the fakest words, songs without flame, without value. That's why it is said that only people of mediocre feelings are capable of forging speeches of great emotion. Although an ample declaration was writhing in his soul, his lips asked her how she was, as if they had only parted yesterday. The girl smiled and the noise of the street melted into thin air. From the bread basket a discreet calling effused. Maiorca said something, a short phrase and his

Prin mulțimea care se învârtea pe la poduri, cele două siluete arătau ca niște făclii. Ea mergea înainte, cu brațul încolăcit pe coș, iar el bătea caldarâmul cu vârful bastonului, trei pași în urma fustelor ei. Dincolo de pod era Bozăria, iar deasupra ardea soarele ridicând valuri de crudăciuni otrăvite.

Niciun grec nu intrase în Bozărie. Ca și el, orice sudit ajuns în oraș, afla chiar din primele clipe că Bozăria trebuia evitată. Ea și băbătimea bucureșteană erau cele două rele. În plus, el mai avusese parte și de povestea unui valet, pe care Bozăria îl mâncase de viu. Iar înainte de valet, se înșirau podul, orașul și prăvălia lui Mustafa, unde credea că se află începutul, cu toate că nu niciun început nu poate fi demonstrat.

Până în ziua întâlnirii din brutărie, mai sunt multe de spus și toate se leagă de ochii ei, ca două lutre ieșite de sub zăpezi. Prima oară a văzut-o în curtea Mitropoliei, unde ajunsese luat pe sus, în chiar ziua intrării lui în orașul la care visase ca un nebun. Și cât mai visase!

nostrils flared.

Through the crowd that was circling the bridges, the two silhouettes looked like torches. She was walking in front of him, with her arm around the basket and he was hitting the cobblestone with the tip of his walking stick, three steps behind her skirts. Beyond the bridge lay Bozăria and above them the sun was burning, raising waves of poisoned raw foods.

No Greek had entered Bozăria. Just like him, any southerner who made it to the city found out from the very first moments that Bozăria had to be avoided. It and the old folk of Bucharest were the two evils present. Moreover, he had also heard the story of a valet that Bozăria had eaten alive. And before the valet lay the bridge, the city and Mustafa's shop, wherein the beginning was believed to lay, although no beginning can be proven.

Until the day of the meeting in the bakery there remain lots more to be said and all are about her eyes, like two otter coming out from under the snow. He first saw her in the yard of the Metropolitan church, where he had been taken to by surprise on the very day that he had entered the city he had dreamed of like a madman. And how he had dreamed!

2. Pentru prima dată auzise de București în prăvălia prietenului său Mustafa și, ascultându-i doar muzica, i se păruse ca un pământ trecut peste dinți. În mod inexplicabil, toată ziua aceea nu mai putu să și-l scoată din cap. Un cuvânt e un mic vierme, făcut să se înmulțească peste măsură. Îți intră în labirintul urechii cu harta în buzunar și nu-l interesează niciun popas, nicio alianță, iar în cazul de față nu s-a oprit decât în thalamus, într-o zonă umbrită, unde se spune că ar fi un fel de lac bântuit de fantome. Dar Ioanis nu cunoștea această fațetă perversă a cuvintelor. Avea 16 ani, toți scurși în marginea cartierului Cățol, printre coșurile de pește, mai întâi pe lângă taraba mamei sale, apoi cărând la greu sarsanalele cu scrumbie albastră, chefalii argintii, guvizii morocănoși și calcanul rânduie bucată cu bucată în panerele de răchită, intrate pentru totdeauna în memoria, alături de fața tatălui său, profilată pe cer, ca o mare pălărie de floarea soarelui, uscată și înnegrită de ploi.

Pe părintele său îl chema Bradu Milikopu, un nume onorabil, cunoscut în tot cartierul, nu atât pentru niște fapte eroice, cât pentru fața ciugulită și pentru ochii înflăcărați,

2. He had first heard of Bucharest in his friend Mustafa's shop and just by listening to its music he had felt it like a feather duster going over his teeth. Inexplicably, all through that day he couldn't get it out of his head. A word is like a little worm, made to multiply incessantly. It goes into the ear's labyrinth, map in pocket, and doesn't care about any stops or alliances, and in this case it only stopped in the thalamus, in a shaded area, which is said to be a sort of place haunted by ghosts. But Ioanis did not know this perverted face of words. He was 16 and he had spent all these years at the edge of the Cățol neighbourhood, among baskets of fish, first next to his mother's stall, then constantly carrying all sorts of bags with blue herring, silver mullet, grumpy goby and ray all lined up piece by piece in wicker baskets. These all remained forever engraved in his memory alongside his father's face, embossed against the sky as a big sunflower hat, dried and blackened by rain.

His parent's name was Bradu Milikopu, an honourable name, well-known in the whole neighbourhood, not necessarily for some heroic deeds, but for his face full of small holes and

dincolo de care ardea un singur vis, cu numele de Lambros Katsonis.

În dimineața de aprilie, după ce și ultimul coș fu așezat sub tarabă, Ioanis o rupse la fugă, după obicei. Prăvălia lui Mustafa era în cealaltă parte a orașului, o afacere mică, înghesuită într-o singură cameră cu tavanul de bârne. Aici, în această încăpere căptușită cu stofe și șaluri, intra zilnic Ioanis, doar ca să atingă baloturile uriașe de postav, să cântărească din ochi sulurile de lastră și să pipăie mătasea de Mosul, căci puține lucruri se pot compara cu moliciunea textilei furișate, ca un strop de ceai cald, printre arătător și degetul mare. Uneori, trecea pe la Mustafa numai ca să simtă sub podul palmei pachetul de serasir ori ca să sugă în ochi culorile pastelate ale muslinului. Iar când avea bani cumpăra resturi, bucăți rămase de la alții, chiar petece mici de pânză, pe care nu le voia nimeni. Făcea garnituri de turbane, mănuși, pungi împodobite cu mărgelă, cingători din zeci de petecute, batiste ori fețe de papuci, lucruri pentru surorile sau pentru mătușile lui.

Cum intra, îi sări în ochii o bucată de bengalină, aproape ascunsă între valurile de țesături. Era o pânzișoară moale, în care mătasea părea să se fi ridicat oglindă la suprafață, în timp

his blazing eyes that hid a single burning desire by the name of Lambros Katsonis.

On that April morning, after the last basket was laid under the stall, Ioanis rushed off as usual. Mustafa's shop was on the other side of town, a small business, crammed into one room with a wooden ceiling. Into this room, lined with fabrics and shawls, Ioanis went daily just to touch the huge ballots of cloth, to weigh the Indian satin rolls and to feel the Mosul silk, because few things can compare to the softness of textiles that slip between the index finger and the thumb like a drop of warm tea. Sometimes, he would go by Mustafa's just to feel under the palm of his hand a pack of brocade or to absorb the pastel colours of muslin with his eyes. And when he had some money, he would buy scraps, leftovers from others, even small patches of cloth that no-one wanted. He would make decorations for turbans, gloves, bags embellished with beads, belts with tens of small patches, handkerchiefs or slipper fronts, trinkets for his sisters or his aunts.

As soon as he went in, a piece of silk wool caught his eye, almost hidden between the waves of weaving. It was a soft little fabric, in which the silk seemed to have risen like a mirror

ce grosul, un amestec de bumbac și de lână, rămăsese la bază. Avea culoarea argintului înverzit.

Mustața lui Mustafa se trase într-o parte: stofa nu era ieftină și nici nu se putea face cine știe ce din ea, în niciun caz o pereche de șalvari. Ar fi mers pentru plăci ori pentru niște poale apoase. Poate pentru manșete. Dar pentru pantaloni...!

— Nici vorbă, tinere Milikopu, își dădu cu părerea Mustafa, chiar în momentul în care în ușa prăvăliei se ivi fesul de șalim al învățătorului Okimon. După ochii luminați sub arcade, era evident că trecuse pe la poșta din port.

— Se pare că prea milostivul Selim și-a aplecat ochii și asupra bietului nostru Thessaloniki, spuse învățătorul, cu oarecare emfază, și, cu toate că pentru Mustafa „bietul Thessaloniki” era Eyâlet-i Selânîk, iar pentru orice vlaš, Săruna, niciunul dintre ei nu avea vreo problemă de înțelegere. În oraș, toată lumea vorbea grecește, de dimineață până seara. Doar în casele albe, sub coroanele zburlite ale pinilor ori în grupurile de pieșari, turcii se certau între ei pe turcește, evreii șopteau în limba lor, pe care n-o înțelegea nimeni, iar de cum intrai în cartierul Cățol, se auzeau cuvintele împotmolite în miere, cărora numai vlașii le cunoșteau miezul.

to the surface, while the rest, a mixture of cotton and wool, had remained at the base. It had the colour of silver turned green.

Mustafa's moustache went to one side: the fabric wasn't cheap and you couldn't make much from it either, not a pair of salwars, anyway. It would work for yokes or for some watery shirt tails. Perhaps for cuffs. But for pants...!

“No way, young Milikopu,” opined Mustafa just as teacher Okimon's shalim fez appeared in the doorstep of the shop. You could see by the light under the arches of his eye that he had obviously been by the postoffice in the port.

“It appears that the very generous Selim has turned his eye upon our poor Thessaloniki,” said the teacher with some emphasis and although “poor Thessaloniki” was Eyâlet-i Selânîk to Mustafa and Săruna for any Wallachian, neither had problems in understanding. In town, everybody spoke Greek from dawn till dusk. Only in the white houses, under the bristly crowns of pines or in the market groups, Turks argued amongst them in Turkish, Jews whispered in their own language, which no one understood, and as soon as you entered the Cățol neighbourhood you could hear the words covered in honey, whose core only the Wallachians knew.

Timp de câteva minute, învățătorul făcu elogiul sultanului Selim, care împlinea exact un an de când urcase pe tron.

– Un grec, prieten de-al meu, se simți dator Mustafa să completeze, mi-a spus c-au crescut de două ori lefurile galiongiilor. Fratele prietenului meu a fost în slujba lui Gazi Hasan.

Pentru că învățătorul privea insistent, Mustafa continuă:

– Unii au primit și ranguri!

Prin fereastra prăvăliei se vedeau acoperișurile cenușii, iar în zare clipoceă apa mării, ceea ce îl făcu pe Ioanis să se simtă dintr-odată legat strâns de locul acesta, de prăvălia căptușită cu mătăsuri și de cei doi bărbați, care îi erau cei mai dragi oameni din toată Săruna. Iar atunci, în momentul călduț, ca un rac bun de pus pe masă, în viața lui Ioanis, în creierul lui tânăr și în inima doritoare, se furișă lama cuvântului București.

– Fratele prietenului meu, se laudă Mustafa, a ajuns stăpân peste un oraș în care toată lumea dansează!

Învățătorul se îndoi c-ar exista un astfel de loc, însă

For a few minutes the teacher praised Sultan Selim, who was celebrating exactly one year since coming to the throne.

“A Greek, a friend of mine,” Mustafa felt the need to add, “told me that wages have gone up twice for sailors. My friend’s brother worked for Gazi Hasan.”

As the teacher continued to stare at him intently, Mustafa added:

“Some even got ranks!”

Through the shop’s window you could see the grey roofs and further away the sea sparkling, which made Ioanis suddenly feel a tight bond to the place, to the shop lined with silks and to the two men who were the two dearest people to him in all of Săruna. And then, in that warm moment, like a crayfish fit to be laid on the table, the blade of the word Bucharest crept into Ioanis’ life, into his young brain and his lustful heart.

“My friend’s brother” boasted Mustafa, “has become master over a city in which everyone dances!”

The teacher doubted such a place existed, but the Turk

turcul turui mai departe, în timp ce Ioanis încă mai mângâia bucata de stofă.

Dansatorii despre care povestea Mustafa nu vorbeau turcește și nici grecește.

— N-o să mă credeți, își dădu el ochii peste cap, oamenii ăia vorbesc vlașă!

— Aha, se luminează învățătorul. Poate e vorba despre București!

Numele orașului aduse cu el un moment de tăcere.

— Un bunic de-al meu a fost la București, continuă Okimon.

Pe Ioanis îl încălzi gândul că în imensitatea Imperiului mai existau niște oameni care vorbeau limba lui. Nici măcar nu-și dădu seama că odată cu această constatare banală, îl invadase și boarea cuvântului București, care de altfel nici nu sunase exotic.

Acesta a fost începutul, dilatat pe măsură ce timpul trecea. Gura lui Mustafa mișcându-se sub mustață, învățătorul clarificând cu ochii senini. Fratele prietenului meu, spusese Mustafa. Un bunic de-al meu, completase Okimon. Acești temerari i-au deschis poarta. Fratele prietenului era un marinar

kept chatting on, while Ioanis continued to caress the piece of fabric.

The dancers that Mustafa told of spoke neither Turkish, nor Greek.

“You won’t believe me,” he said while rolling his eyes, “but these people speak Wallachian!”

“Aha,” the teacher understood at last. “Perhaps you’re speaking of Bucharest!”

The city’s name brought about a moment of silence.

“One of my grandparents went to Bucharest,” Okimon went on.

The mere thought that in the vastness of the Empire there were other people who spoke his language made Ioanis feel warm. He didn’t even realise that this ordinary finding brought along with it the invading breeze of the word Bucharest, that hadn’t even sounded exotic.

This was the beginning, expanded as time went by. Mustafa’s mouth moving under his moustache, the teacher clarifying things with bright eyes. “My friend’s brother,” Mustafa said. “One of my grandparents,” Okimon had added. These darers had opened the gate. The friend’s brother was a

cu barba încleiată de tutun. Bunicul învățătorului vindea măsline și licurini afumați.

Mângâind încă pânda, Ioanis continuă să stea nemișcat. În geamul prăvăliei i se reflecta profilul, din care nasul ieșea puternic, ca spinarea unui caras.

Okimon era de părere că înșiși vlașii din Sărana veniseră de-acolo. Prin mintea lui Ioanis trecu fără motiv fața tatălui său, găurită ca nisipul în care s-au întipărit stropii ploii.

— În tot cazul, preciză turcul, vlașii ăia nu sunt prea deștepți! Fratele grecului meu s-a făcut marinar pentru că n-a reușit să vândă în viața lui un petec de cârpă! N-are minte nici cât o găină persană! Totuși, acum e guvernatorul vlașilor dansatori!

Învățătorul aduse în discuție încă vreo câțiva tâmpiți din Sărana care se căpătuiseră la fel, încheind cu un precept pe această temă, pe care, dintr-un motiv numai lui cunoscut, îl spuse în vlașă.

Ochelarii învățătorului îi trimiseră un jet de lumină, iar mustața lui Mustafa se mișcă binevoitor. Cuprins în mod neașteptat de euforie, Ioanis se hotărî să cumpere bengalina cu

sailor with a tobacco-glued beard. The teacher's grandparent sold olives and smoked mullet.

Still caressing the cloth, Ioanis continued to stay still. His profile reflected against the shop window, with his nose protruding as if it were the back of a crucian.

Okimon thought that the Wallachians from Sărana themselves had come from there. Without any particular reason, Ioanis saw his father's face before his eyes, with its holes resembling a patch of sand spattered with rain drops.

"Anyway," the Turk specified, "these Wallachians aren't too bright! My Greek friend's brother became a sailor because he couldn't sell a patch of cloth all his life! His brain is smaller than that of a Persian hen! However, he is now the governor of the dancing Wallachians!"

The teacher talked about a few more simpletons from Sărana who had settled down likewise, ending his speech with a precept on the theme that, from some reason known only to him, he said in Wallachian.

The teacher's glasses sent out a streak of light and Mustafa's moustache moved benevolently. Suddenly engulfed by euphoria, Ioanis decided to buy the silk wool with the

banii pentru măcelar, ignorând cu totul prânzul de care îl despărțeau doar câteva ore. money for the butcher, thus totally ignoring the lunch which was only a few hours away.

3. Fără carne nu era chiar o catastrofă, însă toată familia sări cu gura pe el. Bineînțeles, nu putea să spună că a cheltuit banii. Pierduți suna mult mai bine, dar nu suficient, așa că în cele din urmă optă pentru furați.

— Cine? se interesă tatăl, iar prin minte îi trecură fugitiv toți verii Milikopu, înarmați cu pumnale și boxuri, tăindu-i pe loc pofta pentru detalii.

Masa se umplu cu chiftele de spanac și peste cele 11 capete se lăsă liniștea. Obrazul ars de soare al tatălui său îi dădea întotdeauna fiori. Există în mod tradițional un număr important de tați nemulțumiți de copii, însă în cazul de față nemulțumirea era ca o rană. Bradu Milikopu era un martir, iar pentru martiri nu există alternative. Se scula cu noaptea în cap și-o lua direct spre debarcader. Scotea pește din apele mării până când începeau să-l usture ochii, să-i tremure falca, să-l lase genunchii, iar toți banii se duceau pe *jizya*, căci trebuia să plătească impozit pentru exact 11 capete. Unul dintre acestea era a lui Ioanis, care, privindu-și tatăl, se simțea de fiecare dată mic și prost. Iar când tristețile de acest fel coborau peste el, nasul i se umfla, transformându-se într-un plisc de cioară bătrână.

3. A meal without meat wasn't a catastrophe; however, the entire family scolded him. Of course, he couldn't say that he had spent the money. Lost sounded better, but not enough, so he decided to go for stolen.

"By whom?" asked the father, rapidly going through the list of all the Milikopu cousins, armed with daggers and brass knuckles, making him instantly not want to know any details.

The table was laid with spinach cakes and silence fell over the 11 people present. The father's sunburnt cheek always gave him chills. Traditionally, there are numerous fathers who are unhappy with their children, but in this case the displeasure was like a wound. Bradu Milikopu was a martyr and there are no alternatives for martyrs. He would wake up in the middle of the night and head straight for the pier. He'd fish until his eyes started itching, his jaw started trembling, his knees started failing him and all his money went to the *jizya* because he had to pay annual taxes for exactly 11 people. One of these was Ioanis who always felt small and stupid when looking at his father. And when such sadness descended upon him, his nose would flare, transforming into an old crow's beak.

Pentru tatăl său nu conta nici învățătura pe care o căpătase de la învățătorul Okimon, nici că se spetea cărând coșurile cu pește. Iar despre pasiunea sa pentru croitorie nici nu voia să audă. Știi tu să faci un rând de haine ca lumea?! Nu! Atunci ce fel de croitor ești? Hainele din visele sale nu erau pentru onorabilul cartier Cățol și nici atât pentru orașul Sărana. Îi plăceau buzunarele, cât mai multe, camuflate de nasturi și de broderii complicate, pe care puțini știau să le aprecieze. Iar în afară de asta prețuia și uleiurile de păr, care făceau ca buclele lui negre să arate grele și suple, ca mătasea de Brusa.

Toate acestea însă erau tâmpenii. Singurul lucru demn pentru un fiu de pescar din Sărana ar fi fost s-o taie fără întârziere în largul mării și să se înroleze în flota lui Lambros Katsonis.

De 20 de ani corăbiile lui atacau fără cruțare armata marelui Gazi Hasan, slăbind Imperiul și dând speranțe grecilor și celorlalte neamuri, printre care se numărau și vlahii din orașul Sărana. Două lucruri s-ar fi rezolvat dacă ar fi fost un fiu cumsecade: jizia s-ar fi micșorat cu un cap de om, iar ziua eliberării de sub turci ar fi fost mai aproape.

To his father neither the knowledge he'd gained from teacher Okimon, nor the fact that he slaved about carrying baskets of fish mattered. As for his passion for tailoring, he wouldn't even hear of it. Can you make a decent set of clothes?! No! So what kind of tailor are you? The clothes in his dreams weren't for the honourable neighbourhood of Cățol, nor for the city of Sărana. He liked pockets, as many as possible, camouflaged by buttons and complicated embroidery, which few could appreciate. And besides this, he also cherished hair oils that made his black curls look heavy and supple like Brusa silk.

Nevertheless, all these were moonshine. The only worthy action for a fisherman's son from Sărana would have been to go straight out to sea and enrol in Lambros Katsonis' fleet.

For 20 years, his ships had relentlessly attacked the army of the great Gazi Hasan, weakening the Empire and giving hope to the Greeks and all the other peoples, the Wallachians of the city of Sărana included. Two things would have been solved if he had behaved like a decent son: the *jizya* would have decreased by one person and the day of liberation from under

Ioanis iubea libertatea și-i ura pe turci ca orice om normal din Săruna, dar viața sub comanda cuiva, pe o corabie amenințată de tunuri, îi tăia orice interes patriotic. El voia ca toți grecii să fie liberi, dar și mai mult iubea libertatea sa, care în momentul acela era făcută din parfumuri și haine frumoase.

the Turks would have been closer.

Ioanis loved freedom and hated the Turks like any normal man in Săruna, but life under somebody's command, on a ship threatened by cannons made him lose all patriotic interest. He wanted all Greeks to be free but he loved his freedom more and that meant perfumes and beautiful clothes.

4. Pe la Paște, situația din familia lui Bradu Milikopu se împuți rău de tot. După ce mama așeză pe masă margheriza, Bradu îi dădu vestea de care se temea cel mai mult: îi venise rândul să plece. Împreună cu doi veri, tatăl său cumpărase o barcă la mâna a doua. O epavă. Oricine știa că nu vor prinde pește cu ea. Barca asta rablagită o să se izbească de stânci, la un kilometru de port. Atât. Țsta era rolul ei. Ioanis și verii lui de-al doilea aveau să fie deja pe galionul lui Lambros, îmbrăcați cu fustanelă și încălțați cu tsarouhia. Toți trei, aliniați, nas lângă nas, același care era nasul inconfundabil al neamului Milikopu, uneori întins ca o lamă de iatagan, iar alteori umflat pe neașteptate cât ocarina. Dintre moștenirile care nu-i plăceau, nasul era pe locul întâi. Mai ales când era supărat i se scurgea în nas tot năduful, făcându-l să arate ca un croncan.

Perspectiva de războinic era cât se poate de sumbră, întunecându-i viitorul, pe care în momentul acela îl vedea încă lăptos.

Frământat de apropiata plecare, bătu în ușa dascălului său.

Okimon îl învățase să scrie. El îi pusese în mână

4. Around Easter, things in the Bradu Milikopu family got really bad. After the mother put the vegetable soup on the table, Bradu gave her the news she feared most; his time had come to leave. His father had bought a second-hand boat with two of his cousins. A wreck. Anyone could tell that they wouldn't catch fish in it. This ruin of a boat would crash into the rocks one kilometre off the port. That was it. That was its part. Ioanis and his second cousins would already be aboard Lambros's galley, dressed in fustanellas and wearing tsarouhia on their feet. All three in a row, nose by nose, that unmistakable nose of the Milikopus, sometimes broad like the blade of a scimitar and other times suddenly flared like an ocarina. Of the heirlooms that he didn't like, the nose was the very first. Especially when he was upset, all his anger went into his nose, making him look like a raven.

The perspective of becoming a warrior was dire, clouding his future, which up to that point was all milk and honey.

Careworn by the upcoming departure, he went to his teacher's doorstep.

Okimon had taught him to write. He had given him *The*

Balavarani, cu povestea lui Varlaam și Ioasaf. Nu era grec get-beget, ci pe jumătate sefard, iar acest lucru îi era de foarte mare folos. Știa pe de rost versuri din Iliada, dar citea și pilde din *Me' am' lo' ez*. De la el aștepta cel mai bun sfat.

Okimon era de părere că hotărârea tatălui trebuia respectată. Nici o altă acțiune n-ar fi fost mai bună și mai demnă ca înrolarea în flota lui Lambros. Pentru că dezamăgirea îi umflase deja nasul, învățătorul îi mărturisi deschis că nu avea niciun pic de încredere în potențialul său civic.

— Ce-ai să faci, tinere Milikopu? Ai să iei drumul Stambulului?

— De ce nu? Nu spuneai domnia ta că dincolo de Stambul sunt niște vlahi conduși de un marinar grec?

Deși fusese doar o întrebare de formă, prin sânge îi trecu o vibrație de coardă subțire. Cuvântul, acel cuvânt perfid ca un brici, își mări populația. Bineînțeles, nu reflectă nicio clipă la sonoritățile acute ale *Bucureștiului*. Pentru el în momentul acela nu conta chiar deloc muzica, ci doar strălucirea unui oraș de mari dansatori.

Balavarani, with the story of Barlaam and Josaphat. He wasn't a true Greek, but half Sephardi, and this helped him greatly. He knew by heart stanzas from the Iliad but he also read parables from *Me' am' lo' ez*. Ioanis expected the best advice from this man.

Okimon believed that the father's decision should be respected. No other action would have been better or more dignified than enrolling in Lambros's fleet. As disappointment was already beginning to flare his nose, the teacher openly confessed that he didn't have the least bit of confidence in his civic potential.

"What will you do, young Milikopu? Will you take the road to Istanbul?"

"Why not? Was it not you who said that beyond Istanbul there are some Wallachians led by a Greek sailor?"

Although it had only been a superficial question, he felt the subtle vibration of a thin cord in his blood. The word, that treacherous word similar to a razor, grew in population. Of course, he didn't reflect for one moment upon the acute resonance of *Bucharest*. The music didn't count at all for him right then, it was all about the glamour of a city of great

— Nu crede toate balivernele lui Mustafa, se supără Okimon. În primul rând că Valahia este la dracu-n praznic! Cu câți bani ar costa o astfel de călătorie, ți-ai putea ridica o casă în mijlocul cartierului Cățol!

Sfaturile lui Okimon păreau juste. Dar Ioanis împlinea în curând 17 ani, vârstă consacrată armelor, pentru orice bărbat al clanului Milikopu.

Pus pe gânduri de cuvintele lui Okimon, se apucă de croit. Bengalina, care costase prânzul familiei, începu să capete formă de pantaloni, ce-i drept, cam scurți, chiar și prelungiți cu un bumbăcel, de același verde apos. În schimb le făcu buzunare, unele mari, la vedere, altele ascunse în căptușeală, buzunărele pentru o monedă, puse unele peste altele, mici fante în pliurile de lângă șliț, buzunare de betelie și de tiv, buzunare în interiorul buzunarelor, pecetluite de nasturi ori de petece ornamentale, brodate cu mătășică, în total 18 buzunare.

Iar în timp ce răsucea ața și-și suga buzele, pe fereastra deschisă, printre gratiile vopsite, vânticelul viclean al lunii aprilie, îi aduse *Cântecul lui Selim*. Și, vijelios, mintea i se umplu

dancers.

“Don’t believe all of Mustafa’s nonsense,” Okimon said upset. “Firstly, Wallachia is at the end of the world! With the money spent on a journey there, you could build a house in the middle of the Cățol neighbourhood!”

Okimon’s advice seemed right. After all, Ioanis would soon turn 17, the dedicated age for taking up weapons for any man of the Milikopu clan.

As he brooded over Okimon’s words, he began sewing. The silk wool which had cost his family’s lunch began to take the shape of some trousers, somewhat short, to be frank, even after being extended with some cotton of the same watery green. Instead he made them pockets, some big visible ones, others hidden in the lining, small pockets for single coins, one on top of the other, small slits in the plaits next to the fly, pockets for the waistband and the hem, pockets within pockets, sealed by buttons or ornaments, embroidered with silk, a total of 18 pockets.

And as he twisted the thread and sucked in his lips, through the open window, between the painted bars, the sly April breeze brought in the *Song of Selim*. And suddenly his

de dansatori, care Țopăiau conduși de un grec, prieten al negustorului Mustafa, dansatori cu degetele împletite, ridicați pe vârfuri, gata să zboare. Numele Bucureștiului vibra, făcând să-i tremure nările.

Ioanis lăsa acul și alergă după cântăreț, care își vedea mai departe de treabă, ridicând glasul subțiat, ca de flaut, ori de câte ori ajungea la numele orașului de vis – București.

Ioanis rămase cu gura căscată auzind că însuși *macariotatos* Selim compusese acel cântec, iar toată seara și zilele următoare îl cântă de atâtea ori încât nu mai rămase nimeni în familia Milikopu care să nu-i știe versurile pe de rost.

Prima persoană căreia îi arată noii pantaloni fu Mustafa. Spre deosebire de învățător, acesta se arată destul de optimist în privința plecării. El se oferă să-i facă rost de o recomandare, direct de la negustorul care era frate cu însuși guvernatorul vlahilor dansatori. Și chiar se ținu de cuvânt. O zi mai târziu Ioanis îi aduse un bănuț de argint, pe care îl avea de la bunica lui, iar Mustafa îi înmână scrisoarea, care era în grecește: „Dragă frate, ai grijă de tânărul acesta, care este prieten cu negustorul Mustafa din Thessaloniki.”

mind was full of dancers hopping led by a Greek, friend of the merchant Mustafa, dancers with interwoven fingers, on tiptoe, ready to take flight. The name of Bucharest was vibrating, making his nostrils tremble.

Ioanis dropped the needle and ran after the singer who was minding his own business, raising his thin flute-like voice anytime he mentioned the dream city's name – Bucharest.

Ioanis was dumbfounded when he heard that *Macariotatos* Selim himself had composed this song and he sung it so many times that evening and during the following days that there was no one left in the Milikopu family who did not know its lyrics.

Mustafa was the first person to see the new trousers. Unlike the teacher, he was pretty optimistic about the departure. He offered to get Ioanis a recommendation directly from the merchant who was the brother of the very governor of the dancing Wallachians. And he kept his word. One day later, Ioanis brought him a silver coin which he had from his grandmother and Mustafa gave him the letter, which was written in Greek: “Dear brother, take care of this young man, who is a friend of Mustafa, the merchant from Thessaloniki.”

Un val de mulțumire îi scutură obraji, apoi un altul de îngrijorare îl făcu să întrebe dacă nu cumva cunoștea și numele acelui frate tâmpit, care devenise regele vâșilor dansatori.

– Cum să nu, îi răspunse Mustafa, îl cheamă Nikos Mavros și încă un nume.

Cum ieși din prăvălia lui Mustafa, i se zgudui pământul de sub picioare și, după cum află mai târziu, tot Imperiul fu zgâlțâit de cutremur. La Stambul căzură casele și chiar băile imperiale, iar în Thessaloniki se făcură praf prăvăliile din Piața de Pește.

În confuzia generală de după cutremur, Ioanis își adună o boccea cu haine și cu alte lucruri folositoare și luă, nu fără remușcări, cele 10 drahme din cufărul mamei lui. Învățătorul îi dăruie un top de hârtie venețiană și adresa unui tip din Stambul.

– Este imposibil să te rătăcești, îi spuse el, căci e chiar starostele mahalalei Eiub!

Și într-adevăr nu se rătăcise. După aproape două luni a ajuns în Bucureștiul în care îl așteptau doi oameni: Maiorca și Doicescu, doi bucureșteni care îi schimbaseră viața.

A wave of gratitude shook his cheek, then one of concern made him ask if he knew the name of that simpleton of a brother who had become king of the dancing Wallachians.

“Of course,” answered Mustafa, “his name is Nikos Mavros and another name.”

As soon as he stepped out of Mustafa’s shop, the earth shook under his feet and, as he later learned, the entire Empire was shaken by an earthquake. Houses and even imperial baths fell in Istanbul and the shops in the Easter Market of Thessaloniki collapsed.

In the general confusion after the earthquake, Ioanis packed a few clothes and other useful things and took, not without remorse, the 10 drachmas from his mother’s chest. The teacher gave him a ream of Venetian paper and the address of someone in Istanbul.

“You can’t get lost,” he said, “for he is the very head of the Eiub slum!”

And indeed, he didn’t get lost. After almost two months he reached Bucharest, where two people were waiting for him: Maiorca and Doicescu, two people who had changed his life.

5. Pe când vlaşul pornea spre tărâmul făgăduinței, la București, Dan Brașoveanu Doicescu tocmai se ridicase din pat. Iar în mahalaua Colțea, peste care Doicescu era stăpân, toată suflarea știa că se sculase boierul, al cărui glas tânăr răzbătea peste toate casele dimprejur. Limonagiul Ali, cu tabla atârnată de gât și cazanul de limonadă în spinare, era primul care afla. El îi anunța pe zarzavagii din Piața Cucului, care o luau la fugă spre poarta din dos, împovărați de trufandale pentru micul dejun. Pazarghideanul din Turnul Colței îi vedea tropăind ca pe-o trupă de gândăcei și anunța mai departe, peste curțile Hanului Sf. Gheorghe, de unde țâșneau prăvăliașii cu băcăniile, între care nelipsite erau măslinile roșii, urda și cafeaua prăjită pe pat de susan. Abia după aceea, o luau la picior măjerii, cu icrele de morun, urmați de măcelari și de restul pulimii care colora mahalaua Colței cu taclite, fesuri și testemene de un verde strălucitor.

În acea dimineață tihnită Doicescu împlinea 27 de ani, iar cadoul lui principal, pe care Manda Doicescu avusese grijă să-l pună acolo în timp ce el încă dormea, se afla într-o casetă de

5. As the Wallachian set off on his journey to the promised land of Bucharest, Dan Brașoveanu Doicescu was just getting out of bed. And in the Colțea slum where Doicescu was ruler, everyone knew that the boyar had awoken as his young voice carried over all the surrounding houses. Ali, the lemonade seller, with his little tray hanging from his neck and the lemonade cauldron on his back, was the first to know. He was the one who let the grocers of Cucului (Cuckoo) Market know, who then ran for the back door, burdened by the early fruits for breakfast. The middleman from Colțea Tower saw them thumping about like a squad of bugs and spread the word further, over the yards of St. George Inn, whence the shopkeepers leapt with groceries, never missing out on red olives, soft cottage cheese and roasted coffee on a bed of sesame. Only afterwards did the fishermen start off with beluga caviar, followed by the butchers and the rest of the nobodies who gave colour to the Colțea slum with taclits, fezzes and scarves of a brilliant green.

On that quiet morning, Doicescu was turning 27 and his main gift, which Manda Doicescu had carefully placed within reach while he was still sleeping, could be found in a silver

argint. Una dintre bucuriile mari, moștenite de la primii Doicești, era să cumpere lucruri de o raritate totală. Tabachere, păpuși mecanice, cutii muzicale, fructe de care nu auzise nimeni. Tot ce era neobișnuit îi producea o mâncărime în suflet. Cea mai nouă achiziție era o lampă cu gaz, în formă de bărbat, un năsos, dezbrăcat, cu pălărioară galbenă și cu o sculă cât un deget normal, pe care se vedea scris, cu litere aurite, *Ami Argand*. Prin urmare, se aștepta ca în casetă să fie un obiect care să-l surprindă total. Seara trecută menziful adusese un cutar de la Brașov, cu sticlele lui de Frontignac și niște mănuși de mătase. Însă cutia de argint cu siguranță nu fusese acolo.

Câțiva pași ușurei lipăiră în dreapta, iar Doicescu întinse mâna fără să privească spre femeia care îi adusese ciubucul. Trase primul fum și deschise cutia. Pe un pat de catifea dormea o fâșie de păr.

În Bucureștiul cântat de Selim, în acel București pe care pariaseră grecii din Fanar, pe primul loc erau plăcerile capilare. Iar între acestea, aveau căutare niște mici extensii, întotdeauna însoțite de agrafe și clame luxoase. Bucureștiul era plin de meșe. Chiar și bărbații care nu cheliseră încă, preferau să le poarte. Oriunde ți-ai fi aruncat ochii vedeai numai cefe rase, dar

case. Of the great joys inherited from the first Doicescus was buying extremely rare things. Cigarette boxes, big mechanical dolls or fruit that nobody had heard of. Everything unusual made his soul itch. His newest acquisition was a gas lamp in the shape of a naked big-nosed man with a small yellow hat and a dick the size of a normal finger, on which you could see written, in golden letters, *Ami Argand*. Therefore, he expected the object in the case to completely surprise him. The previous evening, the postman had brought a chest from Brașov, with his bottles of Frontignac and some silk gloves. But the silver case surely hadn't been there.

He heard some light steps to his right and Doicescu reached out without even looking at the woman who had brought his hookah. After his first smoke he opened the case. A strand of hair lay on a bed of velvet.

In the Bucharest sung by Selim, in that Bucharest on which the Greeks of Phanar had placed their bets, capillary pleasures took first place. And amongst these, small extensions were very sought-after, always accompanied by luxurious hair pins and clips. Bucharest was full of hairpieces. Even men who hadn't gone bald yet preferred to wear these. Wherever you

sub fesuri, sub işlice ori sub şalurile vârgate se aflau întotdeauna meşele care băgaseră boala în bărbaţi şi schimbaseră gusturile femeilor.

Negustorimea şi marghiolimea de rând le cumpăra din prăvăliile turcilor, iar cei cu dare de mână le comandau la Braşov. Doicescu, însă, avea gusturi fine, de bărbat mofturos. Ale lui era făcute de însuşi Fabio, florentinul, rămas în istorie doar pentru meşele lui Doicescu. Manda comandase meşa din timp.

Lăsă deoparte ciubucul şi sorbi din cafeaua care se răcorise, exact cum îi plăcea lui. Fără grabă, reveni la scalp, şi-l trecu printre degete, constatând, ca în fiecare zi, cât era de firav. Apoi îşi potrivi meşa pe el, având grijă să acopere bine agrafa. Pielea capului era aproape albă, rasă de o zi, punându-i şi mai bine în evidenţă fâşia de păr, care se aşezase de la creştet până la frunte, ca o lipitoare de smoală. Nu era propriu-zis un breton, ci doar o dungă îngustă, ca şi cum o pensulă de zugrav ar fi trecut o singură dată. Firele de păr stăteau aliniat deasupra celor două dungi care îi traversau fruntea. Privită dintr-o parte şi din alta, mica şuviţa părea un cap de şarpe tolănit pe chelia de nea.

looked, you would only see shaved napes, but under fezzes, fur hats or striped shawls there were always the hairpieces that had driven men mad and had changed women's tastes.

The merchants and the common folk bought them from the Turks' shops and the wealthy folk ordered them in from Braşov. Doicescu, however, had fine tastes, those of a picky man. His were made by Fabio the Florentine himself, who went down in history only for Doicescu's hairpieces. Manda had ordered this headpiece on time.

He left the hookah aside and sipped from the coffee which had cooled down, just as he liked it. Without rushing, he went back to his scalp and felt it with his fingers to notice, as he did every day, how frail it was. Then he fixed his hairpiece with special care to cover the hairpin properly. The skin on his head was almost white, freshly shaved, better bringing out the strand of hair that had fixed itself from the top of his head to the forehead, like a leech onto tar. You couldn't say those were proper bangs, but rather a thin band, as if a painter's paintbrush had passed over once. The hairs stood aligned over the two stripes that crossed his forehead. If you looked at it from the side, the small lock seemed like a snake's head resting

Doicescu suspină de plăcere. Îi făcu semn perdelegiului că voia să se-mbrace, iar acesta repezi o voce răgușită spre altcineva, încât strigătul inițial se depărtă în viteză până în fundul casei, purtat dintr-o gură în alta. Prin perdea, profilul ușierului arăta ca o roată zimțată.

După mai multe răzgândiri, își alese niște șalvari galbeni, care i se părură răcoroși, cu toate că erau din cei noi, care se strâmtau aproape de gleznă.

Mâinile femeii îi atinseră coapsa, în timp ce-i trăgea pantalonii, iar Doicescu se simți dator s-o privească. Era una dintre cameristele lui obișnuite, pe care o alesese pentru sânii robuști.

Pe divan se lăfăiau înșirate cinci anterie, însă nu stătu foarte multă vreme pe gânduri, ci întinse bărbia spre cel cu dungi verzi. Acesta era dintr-un bumbac fin și-avea două buzunare moi și încăpătoare. Apoi ceru un șal, iar cuvântul traversă casa din gură în gură, încât toate ferestrele tresăriră sub sonoritatea lui, făcându-l pe limonagiul de la Colțea să-și încordeze urechea și pe măcelarii de vizavi să închidă gurile

on the snowy bald head.

Doicescu sighed with pleasure. He signalled the usher that he wished to get dressed and the latter turned his hoarse voice toward someone else so that the initial cry quickly made its way to the back of the house carried from mouth to mouth. Through the curtain, the usher's profile looked like a jagged wheel.

After changing his mind several times, he picked some yellow salwars which seemed refreshing, although they were of the new sort that get tighter near the ankle.

The woman's hands touched his thigh while pulling on his pants and Doicescu felt obliged to look at her. She was one of his regular chambermaids whom he had chosen for her robust breasts.

On the divan lay five surplices, but he didn't brood over them much. Instead he pointed with his chin towards the one with green stripes of fine cotton and with two soft and spacious pockets. Then he asked for a shawl and the word went through the house from mouth to mouth so that all the windows trembled under its resonance, making the lemonade seller from Colțea strain his ear and the butchers across the street close

fermecești. Din casa Doicescu se auzi porunca boierului repetată de câteva guri:

— Șalul de ghermeșit, anunță perdelegiul cu vocea lui de 70 ani, care ruginise într-atâta, încât suna ca un lanț gros.

— Șalul de ghermeșit, tună chelăreasa, aflată prin zonă întâmplător.

Apoi câteva voci mai tinerele gânguriră la rândul lor: *Șalul de ghermeșit*. În sfârșit, porunca ajunsese la rufăreasă, o femeie cu buzele țuguiate ca un plisc de cocoș. Iar aceasta își răspândi glasul de trompetă domnească, până în urechea perdelegiului:

— Șalul de ghermeșit s-a ars la călcat!

Vocile reluară povestea care, revenită în iatac, sună ca o catastrofă. Doicescu bombăni, evocându-și de două-trei ori bărbăția, apoi lansă o nouă poruncă, ajunsă de data aceasta direct la rufăreasa cu bot ascuțit:

— Șalul de Malta!

După ce camerista îi legă șalul, înnodându-l aproape de sold, Doicescu își strecură în el pumnalul bătut cu smaralde și punga de piele cu șiret aurit. Prin șlițurile laterale i se vedea

their mouths in awe. From the Doicescu house, the boyar's order could be heard repeated by several voices:

"The Alep satin shawl," announced the usher with his 70-year-old voice, so rusty that it sounded like a thick chain.

"The Alep satin shawl," barked the cellar woman who just happened to be in the area.

Then a few younger voices cooed: *The Alep satin shawl*. Finally, the order had reached the woman in charge of the laundry, whose lips were pursed like the beak of a rooster. And she spread her lordly trumpet-like voice back into the ear of the usher:

"The Alep satin shawl was burned when ironing!"

All voices repeated the story that sounded like a catastrophe once it arrived back in the alcove. Doicescu grumbled, conjuring his manhood two or three times, then sent a new order that reached the sharp-nosed woman in charge of the laundry:

"The Malta shawl!"

After the chambermaid tied his shawl close to his hip, Doicescu slipped inside his emerald-encrusted dagger and the leather bag with golden string. Through the side slits his calf

pulpa înfășurată în șalvarii din care ieșeau labele mici. Măinile pricepute ale femeii rulară ciorapii. Păreau de mătase, cu toate că erau doar din bumbac, un bumbac nou, care abia ieșise, mătăsos și unduitor ca o rămă. Papucii galbeni alunecară imediat, moi, ca și cum n-ar fi fost din piele, ci dintr-o cârpă pudrată.

Deși era cald, nu putea totuși să iasă în aer liber. După mai multe încercări, își luă o mantiluță scurtă, din mătase, care i se păru elegantă, și cum avea din același material și-un potcap, îl ceru cu insistență, până când fu găsit și trecut prin mai multe mâini, de la camera hainelor, prin două holuri și, în fine, prin mica încăpere în care își făcea veacul perdelegiul bătrân. Era un potcap nu prea înalt, de un verde închis, însă partea lui elegantă o constituia marginea cărămizie, ușor ridicată în față, ca o coroană regală.

Doicescu urmări în oglindă cum dispărea meșa sub micul cauc și-și examinează încă o dată ceafa ca un cartof decojit. O eșarfă subțire în jurul gâtului, albă ca un fulg de gânsac, – și era gata.

Pe fereastră se vedeau crengile zarzărului. O frunză de gheață îi intra în artere. În viața lui Dan Brașoveanu Doicescu

could be seen wrapped in the salwars whence his small feet protruded. The woman's able hands rolled up the stockings. These seemed to be made of silk, although they were only made of cotton, a new cotton which had just come out, silky and squiggly like a grub. The yellow slippers slid on easily, soft, as if not made of leather but of powdered rags.

Although it was hot, he couldn't just go out in his surplice. After several attempts he took a short silk mantle, which seemed elegant, and as he also had a kamelaukion of the same fabric, he insisted on having it until it was found and passed from hand to hand, from the clothes room, through two hallways and, finally, through the small room where the old usher lived out his days. It was a dark green kamelaukion, not too tall, but its elegance was in the brick-coloured edge, slightly lifted up like a royal crown.

Doicescu looked into the mirror to see the hairpiece disappear under the small hat and he examined his nape that looked like a peeled potato. A thin scarf placed around his neck, white like the fluff of a gander – and he was good to go.

Out the window one could see the branches of the ungrafted apricot tree. A leaf of ice entered his arteries. There

nu exista în momentul acela decât o tristețe. Iar aceasta urca în viteză, din mahalaua Șerban Vodă, pentru a poposi lângă Biserica Colțea, la fereastra dormitorului său.

was but one sadness in the life of Dan Brașoveanu Doicescu at that point. And it was fast coming up from the Șerban Vodă slum to halt by the Colțea Church, at his bedroom window.

Translated by Aureliana Grama

Opinia criticului

Manuscrisul fanariot este o carte fastuoasă, de o senzualitate molipsitoare. Este un poem închinat Bucureștiului fanariot, o urbe, sau mai bine-zis o încropeală urbană, care se leagănă zi și noapte în ritmul moleșitor al manelelor, cufundată în fumul ciubucelor, în superstiții, zvonuri și magice arome orientale, și care se lasă asaltată în răstimpuri de frenezii endemice și fără obiect, de tristeți grele și melancolii fără nume.

Dacă ar fi atât și tot ar fi de-ajuns.

Dar povestea despre o iubire imposibilă și care sfârșimă cutumele, pe care ne-o spune, sprijinită pe documente și cu talentu-i binecunoscut, Doina Ruști, ridică perdeaua de pe o lume cu obiceiuri, relații private nemiloase, comportamente surprinzătoare și habititudini stranii care îl aruncă în perplexitate chiar și pe criticul cu bune cunoștințe istorice.

Eugen Negrici

Critical Reception

The Phanariot Manuscript is a pompous book of a contagious sensuality. It's a poem dedicated to the Phanariot Bucharest, a city, or better said an urban bricolage, which is cradled day and night on the drowsing rhythms of manele, submersed in the smoke of chibouks, in superstitions, rumours and magical oriental flavours and which from time to time allows itself to be besieged by obscure, endemic frenzies, by deep sorrows and nameless despondencies.

If that was all, it would still be enough.

But the story of an impossible love which breaks free from tradition, told by Doina Ruști and backed up by documents and her renowned talent, lifts the veil off a world with customs, merciless private relationships, surprising behaviours and strange habits which perplex even a critic with an advanced knowledge of history.

Eugen Negrici

Translated by Bianca Zbarcea

Interviu – Bianca Zbarcea și Doina Ruști

Interview - Bianca Zbarcea and Doina Ruști

1. Cel mai recent roman al dvs, *Manuscrisul fanariot*, are o tematică foarte bine ancorată în istorie, cu precădere în cea românească. Ce v-a determinat să abordați o asemenea temă?

O pasiune veche pentru secolul al 18-lea.

2. Care este premiza cărții?

În anul 1790 sultanul Selim al III-lea a compus un cântec despre un oraș al tuturor fericirilor, pe nume București. Oamenii din toate colțurile Imperiului Otoman au luat-o la picior, în căutarea acestui tărâm, iar printre ei s-a aflat și Leun, un adolescent de 17 ani. Odată ajuns la București, acesta descoperă cu perplexitate o lume de parfumuri și de bucurii, cu haine foșnitoare și case albe, cu lăutari, femei frumoase dar și cu sclavi. În orașul vesel (cum îi zice și numele) libertatea este un concept aflat în permanentă transformare, exact ca și vremea capricioasă a acestui ținut. Aceasta este intriga romanului.

1. Your most recent novel, *The Phanariot Manuscript*, touches on a theme with deep historical roots, especially Romanian. What made you choose this theme?

An old passion of mine for the 18th century.

2. What is the premise of the book?

In the year 1790, the sultan Selim III wrote a song about a city of all pleasures, named Bucharest. People from all around the Ottoman Empire started searching for this land, amongst them a 17 year old teenager, Leun. Once he arrived in Bucharest, he was amazed to discover a world of perfumes and bliss, with rustling clothes and white houses, with fiddlers, beautiful women, but also slaves. In this joyful city (as the name informs us) freedom is an always-changing concept, just as the capricious weather of this land. That is the storyline of the novel.

3. A existat o sursă de inspirație a acestui roman?

Am pornit de la un "nizam", adică un ordin domnesc, prin care principele Alexandru Moruzi porunca să fie găsit un valet fugar. Era anul 1794. Acest document m-a incitat mai ales pentru faptul că valetului nu i se aducea nicio învinuire. El plecase în miez de noapte, fără să ia ceva, doar cu hainele sale verzi, descrise cu minuțiozitate în mai multe documente ale poliției. Bineînțeles am început să-mi pun întrebări: dacă nu omorâse pe nimeni și nici nu se făcea vinovat de vreun furt pentru ce era căutat cu atâta insistență? Câțiva ani am căutat documente care să vorbească despre Leun, un valet aflat la vârsta adolescenței, după toate probabilitățile, un francez, judecând după nume și după hainele occidentale. Iar într-o zi am dat peste ceva cu mult mai interesant, peste un manuscris scurt, în care era consemnată în cel mai prozaic mod viața răscolitoare a unui tânăr. Iar povestea lui se lega subtil de fuga valetului Leun. De aici pornește romanul meu.

4. Să înțeleg că tema principală este călătoria?

3. What was the source of inspiration for your novel?

It all started from a "nizam", an order given by prince Alexandru Moruzi, who wanted a fugitive valet found. It was from the year 1794. This document whetted my appetite, especially considering the fact that he wasn't being blamed for anything. All he had done was leave in the middle of the night, without stealing anything, taking with him nothing but his green clothes, which had been carefully described in many police documents. Of course, I started asking myself lots of questions: if he hadn't killed anyone and hadn't stolen anything, why did they look for him so unrelentingly? For a few years after, I searched for documents that mentioned Leun, an adolescent valet, most probably French, judging by the name and his Western clothes. And then one day I stumbled upon something much more interesting, a short manuscript which registered in the most prosaic way the tormented life of a young man. And his story was subtly connected to the flight of the valet Leun. That inspired my novel.

4. So the main theme of the novel is travelling?

O, nu! Este un roman de dragoste, o poveste despre doi adolescenți care se iubesc pe viață și pe moarte. Iar mai multe n-am să spun despre subiect!

5. Fiind un roman de atmosferă, mi-ar plăcea să vorbiți puțin despre epoca din roman. Cum ați descrie Epoca Fanariotă?

În primul rând trebuie spus că ne aflăm în plin iluminism, adică în acel secol al baloanelor zburătoare, al jucăriilor mecanice, al primelor experimente legate de electricitate. Este epoca lui Frankenstein și a Enciclopediei Franceze. Iar Țările Române nu făceau excepție de la aceste idealuri. Din anul 1714 până în anul 1821 se întinde ceea ce numim astăzi Epoca Fanariotă.

Romanul meu își fixează acțiunea în ultimii ani ai secolului. În 1790 apare un hiatus în șirul fanarioților. Bucureștiul era sub ocupația austriacă, a “nemților cu coadă”, armata rusă, aliată cu ei, umplea cârciumile, iar Imperiul Otoman nu se grăbea să trimită trupe într-un ținut care oricum își plătea la timp și scrupulos taxa de protecție. Așa că încep petrecerile: în

Oh, no! It's a romance, a story about two teenagers who love each other and share a love-and-death bond. I won't say anything else on the subject!

5. As it is a historical novel, I would like you to talk a bit about the period presented in the book. How would you describe the Phanariot Age?

First of all, it must be mentioned that the action of the novel is placed in the Age of Enlightenment – that century of aerostats, mechanical toys, first experiments concerning electricity. It's the age of Frankenstein and the French Encyclopaedia. And the Romanian Lands were no exception. What we now call the Phanariot Age lasted from 1714 to 1821.

The plot of my novel is set in the last years of the century. In the 1790s a hiatus appears in the Phanariot line. Bucharest was under Austrian occupation, “the Germans with tails”; the soldiers from the Russian army, their ally, were spending all their time in bars, and the Ottoman Empire was not eager to send troops to a land that paid its protection racket

București este adus primul pian și pătrund mărfurile vieneze, în special dulciuri și haine.

Un an mai târziu, turcii intră în oraș, înscăunând iarăși un domn fanariot, un grec fidel sultanului. De aici încolo principii din Fanar se succed cu regularitate, aducând cu ei moda vestimentară a Istanbului, cărți grecești și mai cu seamă idealurile eliberării de sub turci. Dar secolul al 18-lea românesc este mai mult decât atât.

6. Mi-ați mărturisit la un moment dat că nu vă apucați de scris o carte fără să aveți deja planul acesteia bine stabilit în minte. Există, în acest moment, un plan sau o schemă în mintea dumneavoastră care va prinde viață cândva în viitorul apropiat? Ne puteți dezvălui, în mod exclusiv, câteva idei pe care ați dori poate să le puneți la lucru?

Este adevărat, Bianca, niciodată nu încep să scriu până nu am în minte toate amănuntele poveștii. Acum nu sunt încă în faza asta. Deocamdată visez fără planuri.

scrupulously and always on time. So that is how the parties started: the first piano is brought to Bucharest during that time and also the Viennese goods, especially sweets and clothes.

One year later, the Turks came into town, throning once more a Phanariot prince, a Greek who was loyal to the sultan. From that moment on, the princes from Phanar succeeded one another constantly, bringing with them Istanbul's fashion, Greek books and most importantly, the ideals of freedom from the Turks. But the Romanian 18th century is much more than that.

6. You once told me that you never start writing a new book without having in mind its plan. Have you already thought of a new novel or project that might come to life in the near future? Could you reveal to us, exclusively, any ideas that you might consider using in the new book?

It's true, Bianca, I never start writing until I've established in my mind all the details of the story. I haven't yet reached that stage though. For now, I'm simply dreaming, without making plans.

7. Care este cel mai frumos lucru pe care vi l-a spus vreodată un cititor?

Cititorii mei sunt oameni generoși: mi-au spus multe lucruri plăcute! Iar dintre ele îmi amintesc o întâmplare legată de romanul *Omulețul roșu*, în care apărea un număr de telefon, la care mai multe persoane au încercat să sune. Acest lucru mi s-a părut un compliment. Bineînțeles, era numărul meu de telefon, dar un număr la care știam că voi renunța curând. Nu mi-am imaginat că va fi redistribuit altcuiva. Sau nu atât de repede, știut fiind cât de greu se mișcă lucrurile în lumea bucureșteană. Totuși s-a întâmplat. Noul proprietar al fostului meu număr era o doamnă în vârstă, cu mult chef de vorbă. Pe tema acestor conversații am primit mai multe scrisori. Delicioase. Dar faptul că au existat oameni care au sunat la un telefon menționat într-o operă de ficțiune mi s-a părut cel mai formidabil și amețitor lucru: m-au crezut și chiar mai mult - au intrat în jocul meu.

7. What is the nicest thing a reader has ever told you?

My readers are generous people; they've told me many nice things along the years! Amongst them, I recall an episode about the novel *The Little Red Man*, where a phone number was written, which many people tried calling. I took that as a compliment. Of course, that really was my phone number, but it was a number that I planned on cancelling soon. I didn't think it would be reassigned to someone else. Or not that fast, anyway, knowing how things worked in Bucharest. However, it did happen. The new owner of my former phone number was an old and very talkative lady. I've received many letters on the subject of these conversations. Savoury ones. But the fact that there were people who actually called a number mentioned in a work of fiction was the most amazing and jaw-dropping thing; they believed me and what's more important - they played along.

Interview taken and translated by Bianca Zbarcea

